

~~~~~

MUSKUSRATTEN & BEVERRATTEN

Jaarverslag 2021

OPNIEUW MINDER MUSKUSRATTEN GEVANGEN IN 2021

Het gaat goed met het terugdringen van de muskusrat. Afgelopen jaar werden er in ons land weer minder gevangen dan in 2020. Volgens de Unie van Waterschappen is dat een teken dat de waterschappen op koers zijn om de populatie onder controle te krijgen.

HOE STAAT HET MET DE MUSKUSRAT

Gevaarlijk voor dijken en oevers

Muskusratten horen van oudsher niet in Nederland thuis. Het dier heeft bij ons geen natuurlijke vijanden en is door menselijk handelen hier beland. Muskusratten zijn schadelijk voor onze dijken en de biodiversiteit. Waterschappen hebben de wettelijke taak om de waterstaatswerken te behoeden voor graverij door muskusratten om daarmee te zorgen dat we onze voeten droog kunnen houden. Hiervoor is het nodig om het aantal muskusratten te beheren.

Life MICA project

In het Life Mica project worden nieuwe opsporings- en vangtechnieken ontwikkeld. Zo zijn slimme vallen, die uitgerust zijn met beeldherkenning, alleen muskus- en beverratten gevangen. Dit voorkomt bijvangst van andere dieren. Met environmental DNA (eDNA) kunnen DNA-sporen van de dieren worden gevonden in watermonsters. Daarmee wordt bepaald of er muskusratten of beverratten in het gebied zijn, en zo ja, waar ze zich bevinden. Hierdoor kan het aantal vangmiddelen verminderen wat tot een beperking van bijvangsten zal leiden. In het deelproject DNA Mapping wordt de onderlinge verwantschap van muskusratten bepaald om daarmee de migratieroutes te herleiden. Vervolgens kunnen vangmiddelen gericht geplaatst worden.

Dalende lijn

De waterschappen vangen minder muskusratten, omdat er steeds minder zijn. Het aantal gevangen muskusratten laat al jaren een dalende lijn zien. Dit is een gevolg van grote inspanningen en een actieve vangststrategie van de waterschappen. In 2021 zijn er 44.995 muskusratten gevangen. In vergelijking met 2020 is dit een daling van 6%.

Waterschappen	2019	2020	2021
De Stichtse Rijnlanden	2.012	2.675	2.437
Hollands Noorderkwartier	1.374	1.567	1.251
Delfland	665	911	1.154
Rijnland	5.222	5.392	5.268
Schieland en de Krimpenerwaard	4.766	5.840	6.112
Aa en Maas	1.634	2.387	2.137
Amstel, Gooi en Vecht	1.744	1.896	2.058
Brabantse Delta	2.928	2.109	1.877
De Dommel	536	527	505
Drents Overijsselse Delta	3.762	2.691	1.742
Hunze & Aa's	4.058	2.762	2.313
Limburg	939	1.007	1.443
Noorderzijlvest	2.514	1.616	1.292
Rijn en IJssel	508	547	405
Rivierenland	5.862	4.104	2.838
Scheldestromen	2.286	3.128	4.936
Vallei en Veluwe	2.264	1.309	872
Vechtstromen	2.392	2.185	2.244
Zuiderzeeland	3.035	4.012	3.188
Hollandse Delta	1.067	784	714
Fryslân	751	323	212
Totaal	50.319	47.772	44.995

“

MUSKUSRATTEN
HEBBEN EEN
NEGATIEF EFFECT OP
BIODIVERSITEIT

Waterschappen willen bijvangsten voorkomen

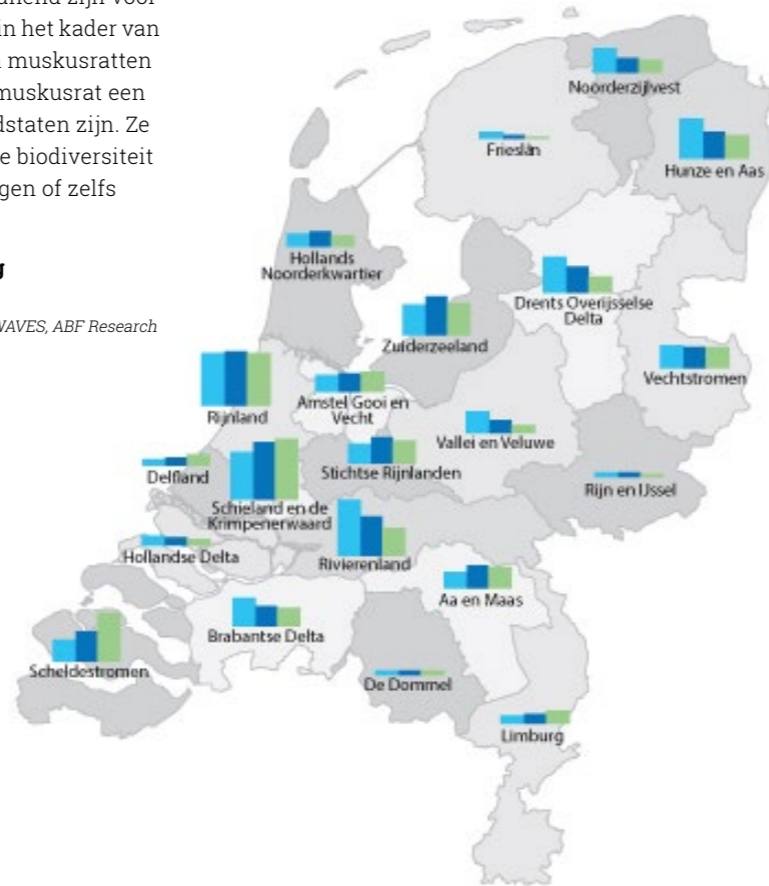
Bestrijders van muskusratten proberen zogeheten bijvangsten, dus andere diersoorten die bij toeval worden gevangen, zoveel mogelijk te voorkomen. Daartoe worden (in bepaalde perioden van het jaar en soms definitief) vangmiddelen weggehaald en worden vangmiddelen zo veel mogelijk aangepast om dieren de kans te geven om te ontsnappen. Alle vangkooien zijn voorzien van een zogenaamde ottering die voorkomt dat een otter een kooi in kan gaan. Daarnaast zijn er visklepjes die het binnenzwemmen door vissen tegengaan. Het aantal bijvangsten is in 2021 met 2.956 afgenomen. In totaal gaat het om 7.106 dieren, waarvan 1.773 bruine ratten (-957), 1.581 woelratten (-1.319). Andere uitschieters zijn uitheemse rivierkreeften 1.274 (-298), snoek 382 (-82), wilde eend 564 (+42) en aalscholver 294 (-106). In 2021 zijn geen bevers bijgevangen (-1). Er zijn 4 jonge otters bijgevangen (-2). Van de bijvangsten worden Amerikaanse nertsen, bruine ratten, brulkikkers, uitheemse rivierkreeften en wolhandkrabben, ondanks dat ze een vangmiddel 'bezet' houden, als gewenste bijvangst gezien. Van deze soorten zijn er 3.087 bijgevangen in 2021 (-1.315).

Bestrijding draagt bij aan ecologisch evenwicht

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat muskusratten een negatief effect op de biodiversiteit hebben. Muskusratten behoren tot de top 5 van dieren met de grootste impact op ecosystemen. Ze eten planten zoals riet weg, waardoor ze de biodiversiteit aantasten. Terugdringen van muskusratten tot de landsgrens zal waarschijnlijk ondersteunend zijn voor natuurherstel door moerasontwikkeling. Ook in het kader van een EU-verordening uit 2015 blijft vangen van muskusratten noodzakelijk, omdat invasieve exoten als de muskusrat een belangrijk en groeiend probleem in alle EU-lidstaten zijn. Ze vormen een grote bedreiging voor de Europese biodiversiteit doordat ze inheemse soorten kunnen verdringen of zelfs doen uitsterven.

Muskusrattenbestrijding

■ 2019 ■ 2020 ■ 2021
 Eenheid: aantal
 Bron: Unie van Waterschappen, WAVES, ABF Research

	2019	2020	2021
Zoogdieren	6.854	5.846	3.484
Vogels	1.398	1.281	1.190
Vissen	1.872	1.334	1.103
Overige dieren	1.384	1.601	1.328
Totaal	11.538	10.062	7.105

Bijvangsten muskusratbestr.	Gewenste bijvangsten	Ongewenste bijvangsten	Totaal bijvangsten
Zoogdieren	1.788	1.696	3.484
Vogels	03	1.190	1.190
Vissen	0	1.100	1.103
Overige dieren	1.275	53	1.328
Totaal	3.087	4.019	7.105

Gedetailleerde informatie over de muskusratvangsten is te vinden op de Waves Databank. Kijk op waves.databank.nl

HOE STAAT HET MET DE BEVERRAT?

Beverratten komen uit Duitsland

Het aantal beverratten nam in 2021 iets toe. Bij beverratten is het de waterschappen in Nederland al gelukt om ze terug te dringen tot de landsgrenzen. Ruim 95% van de vangsten vindt plaats direct langs de grens met Duitsland, waar de beverrat nu vooral vandaan komt. Door de zachte winters van de afgelopen jaren is de beverratpopulatie in Duitsland sterk gegroeid, waardoor er ook steeds meer naar ons toe komen. Door de knaagdieren direct langs de grens te vangen voorkomen onze waterschappen dat ze zich weer over heel Nederland verspreiden.

In Nederland is nauwelijks nog sprake van een populatie beverratten, omdat het de waterschappen gelukt is deze sinds 2010 terug te dringen tot de grens van Nederland. Alle dieren die sindsdien gevangen worden betreffen instroom uit voornamelijk Duitsland. Deze dieren worden voor 95% binnen 10 km van de landsgrens gevangen. Het aantal nam in 2021 toe met 1%, er werden er 1.356 gevangen. Landinwaarts zijn beverratten gevangen langs de IJssel, Lek en Merwede en in de Weerribben.

Net als de muskusrat heeft ook de beverrat een negatief effect op de biodiversiteit, om deze reden zijn beide soorten op de EU-lijst van invasieve exoten geplaatst.

Waterschappen	2019	2020	2021
De Stichtse Rijnlanden	0	0	0
Hollands Noorderkwartier	0	0	0
Delfland	0	0	0
Rijnland	0	0	0
Schieland en de Krimpenerwaard	0	0	0
Aa en Maas	0	6	11
Amstel, Gooi en Vecht	0	0	0
Brabantse Delta	0	0	0
De Dommel	0	0	0
Drents Overijsselse Delta	0	18	7
Hunze & Aa's	132	243	230
Limburg	582	524	684
Noorderzijvest	1	0	0
Rijn en IJssel	279	254	197
Rivierenland	15	51	45
Scheldestromen	0	0	0
Vallei en Veluwe	0	12	2
Vechtstromen	188	235	180
Zuiderzeeland	0	0	0
Hollandse Delta	0	1	0
Fryslân	0	0	0
Totaal	1.197	1.344	1.356

Bijvangsten

Bestrijders van beverratten proberen net als de muskusratten-bestrijders zogeheten bijvangsten, dus andere diersoorten die bij toeval worden gevangen, zoveel mogelijk te voorkomen. Dit blijft echter nooit in alle gevallen te voorkomen. Het afgelopen jaar werden er vooral bruine ratten gevangen. De bruine ratten worden gezien worden als een gewenste bijvangst door het gevaar voor de volksgezondheid. Daarnaast gaat het om dieren die door stress overlijden in de levend vangende kooi. In het Life MICA project waar de waterschappen aan weken, wordt er gebruik gemaakt van een levend vangende kooi met beeldherkenning. Alleen bij een muskus- of beverrat zal de kooi sluiten. Op deze manier zullen er nauwelijks nog bijvangsten zijn.

Samenwerking met Duitsland

Sinds 2006 worden er net over de grens in Duitsland beverratten gevangen door Nederlandse bestrijders. Doel is om de instroom van beverratten naar Nederland te beperken. Het is effectiever om in Duitsland te vangen omdat het watersysteem daar minder vertakt is. In 2021 zijn er 172 beverratten gevangen in Duitsland. Daarnaast zijn ook 428 muskusratten gevangen in de levend vangende kooi.

	2019	2020	2021
Zoogdieren	1.688	1.461	1.216
Vogels	19	15	4
Vissen	0	0	0
Overige dieren	0	0	0
Totaal	1.707	1.476	1.220

Bijvangsten beverratbestr.	Gewenste bijvangsten	Ongewenste bijvangsten	Totaal bijvangsten
Zoogdieren	1.208	8	1.216
Vogels	0	4	4
Vissen	0	0	0
Overige dieren	0	0	0
Totaal	1.208	12	1.220

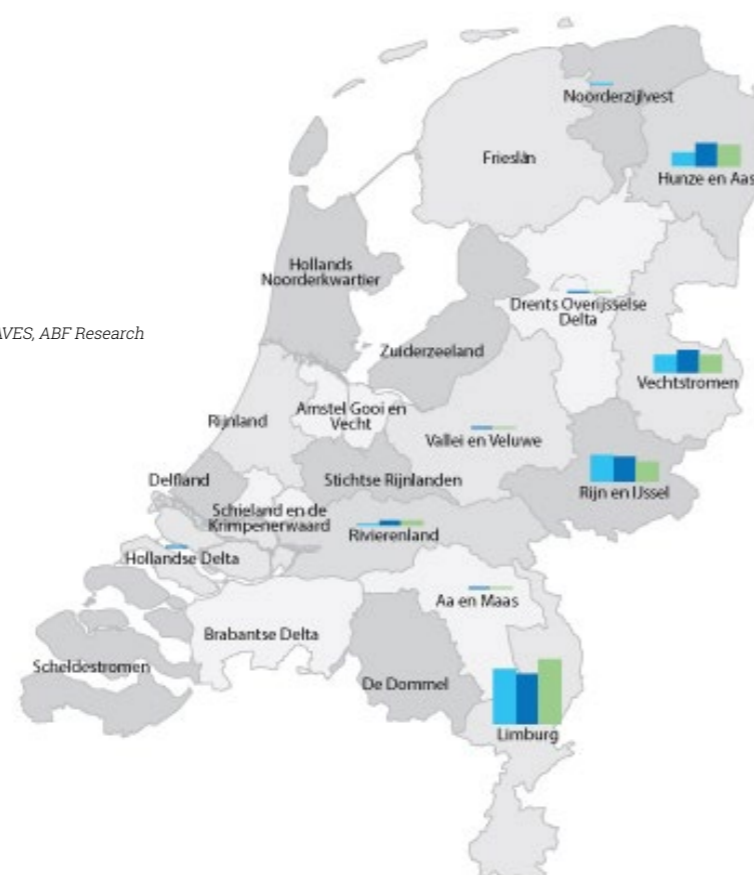
Gedetailleerde informatie over de beverratvangsten is te vinden op de Waves Databank.
Kijk op waves.databank.nl

Beverrattenbestrijding

■ 2019 ■ 2020 ■ 2021

Eenheid: aantal

Bron: Unie van Waterschappen, WAVES, ABF Research

BEZOEKADRES

Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES

Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

info@uvw.nl
www.uvw.nl

februari 2022